

Politieke Communicatie

dr. Amélie Godefroidt

2023 - 2024

E-mail: amelie.godefroidt@kuleuven.be

Drop-in: Maandag, 9:30-10:00

Kantoor: [SW 01.223](#)

Web: ameliegodefroidt.com

College: Dinsdag, 14:00-16:00

Leslokaal: [Ruth Benedictzaal](#)

Welkom bij het vak Politieke Communicatie!

Korte Inhoud

Schaden of bevorderen de nieuwsmedia de democratie? Wat zijn de effecten van fake news, negatieve verkiezingscampagnes en grof taalgebruik op de kwaliteit van onze democratie? Kunnen (sociale) media mee een oorlog veroorzaken?

Media vervullen een belangrijke rol in onze democratie. Daarom worden ze soms "De Vierde Macht" genoemd, die de traditionele trias politica (i.e., de wetgevende, uitvoerende, en rechterlijke macht) in evenwicht moet houden. In dit opleidingsonderdeel bekijken we de interacties tussen drie actoren:

1. **de media:** Hoe selecteren journalisten wat ze willen rapporteren, en hoe ze dit rapporteren? Zijn nieuwsmedia nog neutraal, of maken ze vooral gekleurd of zelfs fake news? Hoe hebben sociale media het traditionele nieuwslandschap en de traditionele nieuwsfuncties veranderd? Hoe verschilt de politieke berichtgeving in België van die in de Verenigde Staten, Rusland of Nigeria?
2. **de politiek:** Hoe worden campagnes opgezet? Waarom kiezen politici voor een populistische, simplistische of zelfs grove communicatiestijl? En welk effect heeft dit op de kwaliteit van onze democratie en op het politieke vertrouwen van de burgers? Wat is de rol van (sociale) media bij het aanwakken van protest of aanzetten tot geweld?
3. **het publiek:** Zijn burgers goed geïnformeerd? Wat weten ze over politiek en politici? Hoe kunnen burgers rechtstreeks hun ongenoegen over de politiek uiten? Waarom gaan ze (niet) stemmen? En helpen media daarbij, of juist niet? Leven burgers in een "echo-chamber"?

Dit zijn slechts enkele van de vragen die we in dit vak gaan bekijken met behulp van klassieke theorieën, maar ook recente literatuur, filmpjes en podcasts, en uiteraard de actualiteit.

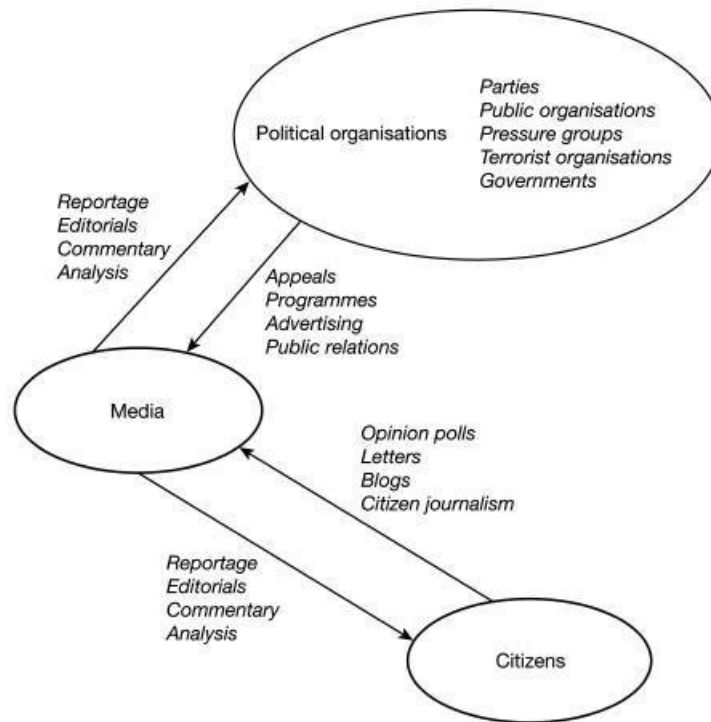

Figure 1: B. McNair's three-element model of political communication.

Begintermen

Van de student wordt geen specifieke **voorkennis** inzake politieke communicatie verwacht, maar wel basiskennis uit:

- S0A22A/S0A22B Communicatiewetenschap
- S0A21A/S0A21B Politicologie
- S0A17D/S0A17E Statistiek van de sociale wetenschappen
- S0A18A Methodologie van de sociale wetenschappen

Bij aanvang van dit opleidingsonderdeel beschikt de student over de volgende **vaardigheden**:

- De student kan correct beschrijvende en inferentiële statistiek interpreteren. Dit omvat centrum- en spreidingsmaten, kruistabellen, bivariate correlatie-matrices, regressie-resultaten, etc.
- De student kan vlot Engelse teksten lezen en begrijpen.

Bij aanvang van dit opleidingsonderdeel beschikt de student over de volgende **attitudes**:

- De student heeft interesse in politieke communicatieactualiteit, en volgt en verwerkt deze actief;
- De student heeft een kritische houding tegenover gangbare, clichématige uitspraken over politiek en media, en een zo objectief mogelijke benadering van communicatiepraktijken van alle politieke partijen.

⚠️ Neem tijdig contact met mij op als je bezorgd bent over één van deze begintermen (bv. beperkte kennis van sociale statistiek). Dan zoeken we samen naar een oplossing!

Doelstellingen en Examen

Bij het voltooien van dit opleidingsonderdeel heeft de student de volgende doelstellingen bereikt:

1. De student kan de begrippen, theorieën, onderzoeken, enz. inzake politieke communicatie herkennen, beschrijven, de basis-auteurs zelf bij naam noemen, en theorieën en studies beoordelen op hun verdiensten en beperkingen;
2. De student kan de begrippen en theorieën ook met eigen gekozen voorbeelden illustreren, onderscheiden, gelijkenissen en verschillen systematisch uiteenzetten en er verbanden tussen leggen. Hij/zij kan tevens reeds behandeld en nieuw cijfermateriaal interpreteren;
3. De student kan dagelijks gangbare uitspraken over politiek en media kritisch beoordelen en voorbeelden/vraagstukken uit de politieke communicatie-praktijk duiden/analyseren op basis van theorie en empirie, en kan speculeren over mogelijke overwegingen en gevolgen van bepaalde communicatie-handelingen van politici, journalisten, drukingsgroepen, enz.;
4. De student is zich ook bewust van het belang van het contextafhankelijke (bv. type politiek stelsel, kieswetgeving, medialandschap) van bepaalde fenomenen en hier actief op kunnen wijzen.

Of je al dan niet deze doelstellingen bereikt hebt, wordt geëvalueerd tijdens een **schriftelijk, gesloten boek examen**. Het examen zal bestaan uit 2 essay-vragen gericht op kritisch inzicht in de theorieën en samenhang van de stof (11/20) en 15 multiple choice-vragen gericht op het begrip van hoorcolleges en basisartikels (7,5/20). Ten slotte staat er 1,5/20 op engagement met het basismateriaal (zie beneden).

Onregelmatigheden en Sancties tijdens het Examen. Elk gedrag van waardoor studenten een juist oordeel omtrent de kennis, het inzicht en/of de vaardigheden van henzelf of van andere studenten geheel of gedeeltelijk onmogelijk maken of onmogelijk pogen te maken, wordt als een onregelmatigheid beschouwd die aanleiding kan geven tot een aangepaste sanctie. [...] Elk bezit tijdens een examen van een niet-toegestaan hulpmiddel wordt als een onregelmatigheid beschouwd.

Hoe Bereik je Deze Doelstellingen?

1. **Engagement met leesmateriaal, video's en podcasts.** Voor elke les moet je 1 tot 4 academische artikels lezen en soms ook video's bekijken of podcasts beluisteren. Op Toledo zijn discussieruimtes aangemaakt per les, waar je vragen over het lesmateriaal met klasgenoten kan bespreken. Op het eind van elke les houden we een vraag-en antwoordsessie om veel voorkomende vragen te bespreken.
2. **Participatie tijdens de lessen.** Om je te helpen inschatten hoe goed je het vak begrijpt, zal er tijdens sommige lessen een quiz afgenomen worden. Deze zijn ontworpen om je te helpen inschatten of je de leerstof onder de knie hebt.
3. **Durf vragen stellen!** Maak gebruik van mijn drop-in moment (donderdag, 9:30 tot 10:00), de discussieruimtes op Toledo, en de vele mogelijkheden tot participatie tijdens de les. Al deze elementen zijn ingebouwd om je te helpen slagen voor dit vak. Loop zeker eens langs bij mij op kantoor om te bespreken hoe het vak voor jou verloopt en/of te laten weten waar ik je (beter) kan bijstaan. Via de discussieruimtes op Toledo kunnen jullie ook elkaar helpen de leerstof (beter) te begrijpen. Wees niet bang om deel te nemen aan de discussies en vragen te beantwoorden die gepost worden. Denk volgens het principe "als ik een vraag heb, heeft waarschijnlijk iedereen die". Op basis van jullie discussies zal ik veel voorkomende vragen, onduidelijkheden en problemen bundelen om in de les te bespreken. Aangezien de discussieruimtes ontworpen zijn om onderlinge, informele discussies te stimuleren, zal ik niet antwoorden op de vragen in de discussieruimtes.

 Als je het gevoel hebt achterop te raken, neem dan meteen contact met mij op.

Enkele Afspraken

Gelijke Behandeling

Discriminatie- en Welzijnsbeleid

Elke vorm van discriminatie, uitsluiting of intimidatie op grond van geslacht, seksuele geaardheid, afkomst, huidskleur, godsdienst, geloofsovertuiging, handicap, leeftijd, ... (zie alle beschermde criteria [hier](#)) is een schending van zowel de wet als KU Leuven beleid en wordt niet getolereerd. Het [Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag](#) kan worden gecontacteerd door iedereen voor vragen of meldingen van intimidatie, verbale of fysieke agressie, pesten, discriminatie, seksueel ongewenst gedrag, ... Contact via grensoverschrijdendgedrag@kuleuven.be. Daarnaast heeft de KU Leuven ook een [vertrouwenspersoon](#) voor studenten. De vertrouwenspersoon is een laagdrempelig aanspreekpunt waar je als student (anoniem) gratis advies, informatie en opvolging kunt krijgen. De vertrouwenspersoon luistert naar wat er aan de hand is. Samen met de vertrouwenspersoon zoek je naar mogelijkheden van aanpak. De vertrouwenspersoon is gebonden door het beroepsgeheim. Contact via vertrouwenspersoon@kuleuven.be. Natuurlijk kan je ook altijd met mij contact opnemen (via [mail](#), na de les, op tijdens het "drop-in" moment) en dan zoeken we samen naar een passende oplossing.

(niet-Christelijke) Religieuze Vieringen. Sommige studenten willen misschien deelnemen aan religieuze vieringen die tijdens deze academische periode plaatsvinden. Als je een religieuze viering hebt die conflicteert met jouw deelname aan de cursus, spreek dan met mij af [voor 15 oktober](#) om de nodige aanpassingen te bespreken.

Onderwijs- en Examenfaciliteiten

Bepaalde studenten kunnen op hun aanvraag een statuut krijgen dat hun recht geeft op onderwijs- en examenfaciliteiten. Erkenning van een statuut is mogelijk voor studenten die:

- een functiebeperking hebben;
- topsporter of topkunstenaar zijn;
- werkstudent zijn, wat veronderstelt dat ze ten minste 80 uur per maand werken of halftijds tewerkgesteld zijn.

Studenten met een erkend statuut of studenten in bijzondere individuele omstandigheden kunnen onderwijs- en/of examenfaciliteiten aanvragen volgens de in het onderwijs- en examenreglement vastgelegde procedures. Voor elke student wordt bepaald welke onderwijs- en examenfaciliteiten mogelijk zijn.

Hoe Vraag Je Een Erkend Statuut Aan? Ben jij een topsporter, werkende student, kunstenaar of een student met een functiebeperking en heb je nog geen erkend statuut? Om je statuut officieel te laten erkennen, moet je in Toledo een aanvraag indienen voor het statuut dat je wenst te krijgen. Ga daarvoor in KU Loket naar Inschrijvingen & Aanvragen > Aanvraag Statuut/Faciliteiten. Je kan ook altijd langskomen op mijn kantoor als je vragen hebt over je statuut en/of onderwijs- en examenfaciliteiten.

Bijzondere Bepaling voor Studenten met een Functiebeperking. Voor studenten met een functiebeperking die een aanvraag tot toekenning van redelijke aanpassingen indienen, geldt een voorafgaande erkennings- en adviesprocedure. Meer informatie over de erkenningsprocedure is te vinden op [Studeren met een functiebeperking – Stuvo - Studeren met een functiebeperking \(kuleuven.be\)](#). De toekenning van de examenfaciliteiten is gebaseerd op refertelijsten. Een refertelijst is een lijst van alle examenfaciliteiten die kunnen toegekend worden, waarbij door middel van een kleurcode per faciliteit en per faculteit aangegeven is wat de haalbaarheid van de faciliteit is. Voor **uitwisselingsstudenten** neemt de KU Leuven de erkenning van de functiebeperking over van de thuisuniversiteit.

Laptops, GSMs en Eten in de Les

Ik begrijp dat veel studenten verkiezen notities op de laptop te maken en daarom zijn laptops in de les zeker toegestaan. Gelieve deze voor niets anders te gebruiken dan voor activiteiten die met de les te maken hebben. Het gebruik van je gsm is dus niet toegestaan, omdat een gsm zelden nuttig is voor iets in de cursus. Je hoeft niet naar een aula te komen om eindeloos op sociale media te scrollen. Eten en drinken zijn toegestaan in de les, maar zorg ervoor dat het de cursus niet beïnvloedt/stoort.

Schema en Wekelijkse Leerdoelen

Het onderstaande schema is voorlopig en onder voorbehoud van wijzigingen. De leerdoelen lijsten de belangrijkste concepten op die je na elke week moet begrijpen en dienen ook als een studiegids voor het examen. Het opleidingsonderdeel is als volgt gestructureerd: **1 introductieles**; **3 basiscolleges** (zelfstudie *at home*) gevolgd door een toepassingscollege; en **5 verdiepingscolleges** (hoorcolleges), inclusief twee gastlessen en ook gevolgd door een toepassingscollege. Elk college bestaat uit enkele verplichte artikels/video's/podcasts (zie: 1., 2., etc.) en een reeks warm aanbevolen artikels/video's/podcasts (zie: *.).

PART 0 - INTRODUCTIE

Week 1, Dinsdag 26/09: Introductie: Praktische informatie, kernbegrippen en een reis door de Tijd

We starten de eerste les met een korte kennismaking, waarbij de doelstellingen en structuur van de cursus uitgelegd worden. Daarna volgt de introductie op het vak "Politieke Communicatie".

Leerdoelen:

1. Wat verstaan we onder "politieke communicatie"?
2. Hoe is politieke communicatie geëvolueerd door de tijd heen?

Lesmateriaal:

1. McNair (2011) *Politics in the Age of Mediation*
2. McNair (2011) *Politics, Democracy, and Media*
- *. Kreiss & McGregor (2018) *Technology Firms Shape Political Communication*
- *. Mazzoleni & Schulz (1999) "Mediatization" of Politics: A Challenge for Democracy?
- *. van Aelst et al. (2017) *Political Communication in a High-Choice Media Environment*

Bijhorende video: "Werken de media de democratie tegen?"

PART 1 - DE BASIS

Week 02–06, Oktober: Basiscolleges: Zelfstudie – Geen fysieke hoorcolleges ⚠

In de maand oktober is het de bedoeling dat jullie 3 weblectures bekijken en zelfstandig aan de slag gaan met het bijbehorende lesmateriaal. Er zijn dus geen fysieke hoorcolleges in oktober. **(1) Download de verplichte artikels van Toledo, (2) markeer wat jij belangrijk vindt in het artikel en (3) plaats minstens één goed onderbouwde vraag en/of opmerking bij een bepaalde passage** (bv. bij een definitie, analysemethode, opvallend resultaat). **Geannoteerde PDF's dienen voor zondag 5 november (23u59) upgeload te worden via Toledo.** Engagement met alle verplichte artikelen die bij één weblecture horen, telt voor 1/40 van je eindresultaat. Je kunt door actief aan de slag te gaan dus reeds 3/40 ofwel 1,5 punten van je eindresultaat (op 20) behalen. Verdere toelichting zal worden gegeven tijdens Les 1.

Actor 1: De Media

Leerdoelen:

1. Wat is (het verschil) tussen agenda-setting, priming en framing?
2. Zetten de media de politieke agenda of zet de politiek de agenda van de media?

Lesmateriaal:

1. de Vreese (2005) *News Framing: Theory and Typology*

2. Iyengar (2017) [A Typology of Media Effects](#)
3. Scheufele & Tewksbury (2007) [Framing, Agenda Setting, and Priming](#)
- *. Chong & Druckman (2007) [Framing Theory](#)
- *. Demarest et al. (2020) [News Coverage of Religious-Based Violence](#) (Case: Nigeria)
- *. Harder et al. (2017) [Agenda-Setting in the Social Media Age](#)
- *. Strömback et al. (2016) [Do Politicians Lead the Tango?](#) (Case: Zweden)
- *. Walgrave & Van Aelst (2006) [Mass Media's Political Agenda Setting Power](#)
- *. Walgrave (2008) [The Media's Political Agenda-Setting Power](#) (Case: België)

Bijhorende video: ["Kan nieuws neutraal zijn?"](#)

Actor 2: De Politiek

Leerdoelen:

1. Wat is politieke marketing? En wie verstaan we onder politieke actoren en organisaties?
2. Welke politici gebruiken vaker negatieve campagnes en welk effect heeft dit?
3. Wat is en waarom bestaat er een "Cordon médiatique"?

Lesmateriaal:

1. Coppock et al. (2020) [The small effects of political advertising](#) (Case: VS)
2. Lees-Marshment (2009) [Political Marketing](#)
- *. Lau & Rovner (2009) [Negative Campaigning](#)
- *. Van Aelst et al. (2012). [The Personalization of Mediated Political Communication](#)

Nieuwsartikel, plus bijhorende video: ["Cordon médiatique geschonden?"](#)

Bijhorende podcast: [LGBT Rights and the Politics of Visibility](#)

Actor 3: Het Publiek

Leerdoelen:

1. Wat is de invloed van (nieuws)media op de politieke kennis, het politiek vertrouwen, de politieke participatie en de politieke overtuigingen/meningen van burgers?
2. Kiezen burgers selectief hun nieuwsberichten? Leven ze in een "echo chamber"?

Lesmateriaal:

1. Boulianne (2020) [Twenty Years of Digital Media Effects on Civic and Political Participation](#)
2. Haugsgjerd et al. (2022) [Increased Media Choice and Political Knowledge Gaps](#)
3. Muise et al. (2021) [Quantifying Partisan News Diets in Web and TV Audiences](#)
4. Taber & Lodge (2006) [Motivated Skepticism](#)
- *. Aalberg (2013) [International TV news, Foreign Affairs Interest and Public Knowledge](#)
- *. Cinelli (2021) [The Echo Chamber Effect on Social Media](#)
- *. Prior (2015) [How Increasing Media Choice Widens Gaps in Political Knowledge and Turnout](#)
- *. Stroud (2008) [Revisiting the Concept of Selective Exposure](#)

Week 07, Dinsdag 07/11: Toepassingscollege 1

We passen de leerstof die je zelf verwerkt hebt toe in oefeningen (naar analogie met de examenvragen).

PART 2 - VERDIEPING

Week 08–11, November/December: Verdiepingscolleges: Wel fysieke hoorcolleges

In november en december vinden er een reeks toepassingscolleges plaats, waaronder twee gastcolleges. Alle colleges gaan fysiek door op de faculteit in SW - 00.113 (Ruth Benedictzaal).

Week 08, Dinsdag 14/11 Verdieping 1: Fake News en Fact-Checking

Leerdoelen:

1. Wat verstaan we onder disinformation, misinformation en fake news"?
2. Hoe kunnen we de verspreiding van misinformatie tegengaan? Werkt fact-checking?
3. Wie gelooft en verspreidt desinformatie en complottheorieën?

Lesmateriaal:

1. Arechar et al. (2023) [Understanding and Combatting Misinformation](#)
2. Freelong & Wells (2020) [Disinformation as Political Communication](#)
3. Nyhan & Reifler (2010) [When Corrections Fail](#)
- *. Badrinathan (2021) [Educative Interventions to Combat Misinformation](#)
- *. Gonzalez-Bailon et al. (2023) [Asymmetric Ideological Segregation](#) (Also relevant for next week)
- *. Osmundsen et al. (2021) [Partisan Polarization and Fake News Sharing on Twitter](#)
- *. Redlawsk et al. (2010). [Do Motivated Reasoners Ever "get it"?](#) (Note the connection to Tabler & Lodge)
- *. Walter et al. (2020) [Fact-Checking: A Meta-Analysis of What Works and for Whom](#)

Bijhorende video: ["Waarom geloof jij fake news?"](#)

Week 09, Dinsdag 21/11 Verdieping 2: Emoties en Polarisatie

Leerdoelen:

1. Wat verstaan we onder polarisatie? Welke verschillende aspecten omvat polarisatie?
2. Welk effect heeft een emotioneel discours op burgers?

Lesmateriaal:

- Emotions* 1. Albertson et al. (2019) [The Emotional Aspects of Political Persuasion](#)
- Emotions* 2. Boussalis et al. (2021) [Gender, Candidate Emotional Expression, and Voter Reactions](#)
- Polarisation* 3. Guess et al. (2023) [How Do Social Media Feed Algorithms Affect Attitudes and Behavior?](#)
- Polarisation* 4. Nyhan et al. (2023) [Like-Minded Sources on Facebook are Prevalent but Not Polarizing](#)
- *. de Benedictis-Kessner et al. (2019) [Persuading the Enemy](#) (Note the connection to Tabler & Lodge, again)
- *. Druckman et al. (2022) [\(Mis\)estimating Affective Polarization](#)
- *. Fridkin & Gershon (2021) [Nothing More Than Feelings?](#)
- *. Hartevelde (2021) [Social Sorting and Affective Polarization](#)
- *. Koudenburg & Kashima (2022) [A Polarized Discourse](#)
- *. Wollebaek et al. (2019) [Anger, Fear, and Echo Chambers](#)

Bijhorende video: ["Kan je als journalist depolariseren?"](#)

Week 10, Dinsdag 28/11 Verdieping 3: Populisme en Onbeschaafdheid (door dr. Ine Goovaerts)

Leerdoelen:

1. Wat verstaan we onder "populisme"? Wat houdt een "populistisch discours" in?

2. Wat is het effect van onbeschaafdheid voor de democratie?

Lesmateriaal:

1. Goovaerts & Marien (2020) [Uncivil Communication and Simplistic Argumentation](#)
2. Jagers & Walgrave (2007) [Populism as a Political Communication Style](#) (Case: België)
- *. de Vreese et al. (2018) [Populism as an Expression of Political Communication](#)
- *. Mudde (2004) [The Populist Zeitgeist](#)
- *. Muddiman (2017) [Personal and Public Levels of Political Incivility](#)
- *. Mutz & Reeves (2005) [The New Videomalaise](#)

Note: Volgens het uurrooster vindt dit college plaats in **VHI 02.41** en niet in SW 00.113)

Week 11, Dinsdag 05/12 Verdieping 4: Online en Offline Dissent and Repression

Leerdoelen:

1. Kunnen (sociale) media de massa mobiliseren? Zo ja, hoe?
2. Wat is censuur? Waarom en wanneer censureren regeringen de media?

Lesmateriaal:

1. Kuznetsova (2023) [Social Media Control During the Protests](#) (Case: Belarus and Russia)
2. Pan & Siegel (2019) [How Saudi Crackdowns Fail to Silence Online Dissent](#) (Case: Saoedi-Arabië)
- *. Corduneanu-Huci & Hamilton (2022) [The Political Economy of Censorship](#)
- *. Earl et al. (2022) [The Digital Repression of Social Movements, Protest, and Activism](#)

Bijhorende podcast: [Online Dissent, Offline Repression?](#)

Week 12, Dinsdag 12/12 Verdieping 5: Ons Koloniaal Verleden in het Nieuws (door Peter Verlinden)

Lesmateriaal:

1. Galtung & Ruge (1965) [The Structure of Foreign News](#)

Week 13, Dinsdag 19/12: Toepassingscollege 2 — Onder voorbehoud

We passen de leerstof die je zelf verwerkt hebt toe in oefeningen (naar analogie met de examenvragen).